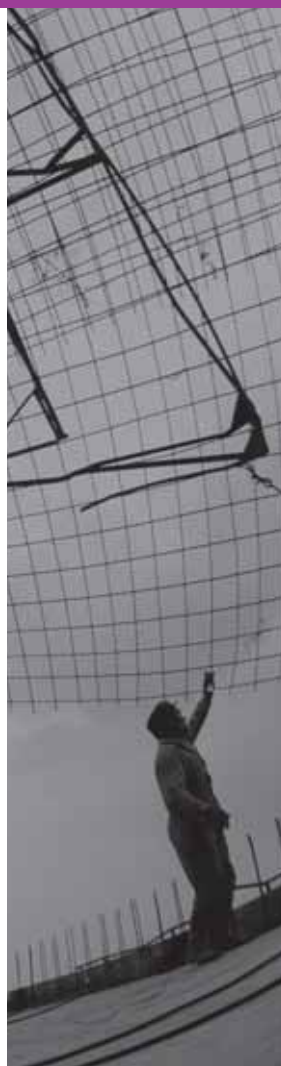

Letno poročilo 2009

Povzetek

Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu

Ključne dejavnosti v letu 2009

V Evropi je bilo leto 2009 leto gospodarske krize, v kateri so se številne gospodarske panoge trudile premagati recesijo, nezaposlenost pa je naraščala. V teh težkih časih je Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu (agencija) še naprej poudarjala, kako zelo pomembna sta zdravje in varnost za uspešne organizacije.

Če se ozremo nazaj v leto 2009, lahko agencija za svoje najpomembnejše dosežke šteje evropsko raziskavo podjetij o novih in nastajajočih tveganjih (ESENER), kampanjo „Zdravo delovno okolje“ o oceni tveganja, vseevropsko anketo o zdravju in varnosti pri delu, fotografski natečaj in filmsko priznanje za zdravo delovno okolje.

ZBIRANJE IN ANALIZA PODATKOV

Evropski observatorij tveganj

V letu 2009 je bilo končano terensko delo za pomemben projekt agencije, [evropsko raziskavo podjetij o novih in nastajajočih tveganjih \(ESENER\)](#). Ta daje podatke v realnem času o organizacijah iz vse Evrope, ki kažejo, kako se te spopadajo s tveganji za varnost in zdravje pri delu (zlasti psihosocialnimi tveganji, kot so stres, nasilje in nadlegovanje) ter kateri dejavniki spodbudijo ali zavrejo dobro upravljanje varnosti in zdravja pri delu – to so bistvene informacije za oblikovalce politik in podjetja. To je prvič, da je bila vseevropska raziskava o tej temi izvedena na ravni podjetij. Predhodni rezultati so bili predstavljeni novembra 2009 na sklepni prireditvi kampanje „Zdravo delovno okolje“ o oceni tveganja, celotni rezultati pa bodo predstavljeni junija 2010 na prireditvi španskega predsedstva Sveta EU.

Evropski observatorij tveganj (ERO) agencije je leta 2009 začel *Projekt predvidevanja*, ki je šel korak naprej od opazovanja očitnih tveganj. *Projekt predvidevanja* bo z desetletnim časovnim okvirom oblikovalcem politik predstavil več morebitnih prihodnjih scenarijev, kar jim bo pomagalo ukrepati za zmanjšanje novih tveganj na delovnem mestu. Prva *Študija predvidevanja*, ki se je začela leta 2009 z javnim razpisom, poskuša pravočasno predstaviti nova in pojavljajoča se tveganja na „zelenih“ delovnih mestih.

Objavljena je bila „[Strokovna napoved o pojavljajočih se kemičnih tveganjih, ki so povezana z zdravjem pri delu](#)“ – zadnje od glavnih štirih poročil Evropskega observatorija tveganj, ki govori o pojavljajočih se tveganjih, potem ko so prejšnja obravnavala psihosocialna, fizična in biološka tveganja; namen vseh teh poročil skupaj je preučiti znanje na

teh ključnih področjih varnosti in zdravja pri delu. Poročilo o kemikalijah, ki predstavlja mnenja strokovnjakov iz vse

Evrope, je odkrilo predvsem zaskrbljenost v zvezi z nekaterimi vrstami snovi in določenimi vrstami izpostavljenosti. Podobno kot druga poročila je tudi to temelj za nadaljnje študije in razprave.

Pripravljen je bil pregled literature o „[Vzdrževanju in varnosti pri delu](#)“ v podporo kampanji Zdravo delovno okolje v letih 2010–2011, ki se bo osredotočila na vzdrževanje. Pregled prikazuje prvo celotno sliko delovnih razmer za vzdrževalno osebje in prvič opozarja na velik delež nesreč na evropskih delovnih mestih, ki so povezana z vzdrževanjem.

Poročilo „[Varnost in zdravje pri delu v številkah: stres na delovnem mestu – dejstva in podatki](#)“, v katerem so združeni statistični podatki in raziskave iz vse Evrope, je bilo objavljeno kot del še vedno trajajočega projekta „Varnost in zdravje pri delu v številkah“, ki poskuša vzpostaviti zbirko dokazov za preprečevanje nezgod in bolezni na delovnih mestih.

Kot del projekta *Ženske pri delu* se je začel tudi pregled literature za oceno posledic vedno večjega števila žensk med evropsko delovno silo na varnost in zdravje pri delu.

Pri projektu *NOVA DOBA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU (NEW OSH ERA)*, ki poskuša spodbujati sodelovanje pri raziskavah v zvezi z varnostjo in zdravjem pri delu v Evropi, so sodelujoče organizacije izvedle prvi skupni razpis na temo stresa, povezanega z delom.

Pregled literature v zvezi z „[Vmesnikom med človekom in strojem kot pojavljajočim se tveganjem \(The human-machine interface as an emerging risk\)](#)“ iz leta 2009, ki je sledil poročilu ERO o pojavljajočih se fizičnih tveganjih, poudarja pomembnost ergonomске zasnove.

Drug pregled literature v zvezi z „[Varnostjo in zdravjem čistilnega osebja pri delu \(The occupational safety and health of cleaning workers\)](#)“ preučuje tveganja, s katerimi se ti delavci srečujejo – to je prva tovrstna študija, izvedena na ravni EU. Agencija je organizirala seminar z zainteresiranimi stranmi in raziskovalci, da bi razpravljali o ugotovitvah pregleda in ugotovili, katere ukrepe je mogoče sprejeti za izboljšanje varnosti in zdravja te pogosto spregledane skupine delavcev.

Novo poročilo „[Raziskovalno delo o mejnih vrednostih izpostavljenosti rakotvorne, mutagene in reprotoksične snovi na ravni držav članic EU \(Exploratory survey of Occupational Exposure Limits for Carcinogens, Mutagens and Reprotoxic substances \(CMRs\) at EU Member States level\)](#)“ podaja pregled sistemov, ki se v različnih državah članicah EU uporabljajo za določitev omejitev izpostavljenosti nevarnim snovem na delovnem mestu.

Poročilo [„Strateško načrtovanje inšpektoratov za delo na področju varnosti in zdravja pri delu \(Labour inspectorates' strategic planning on safety and health at work\)“](#) obravnava teme s področja varnosti in zdravja pri delu, ki so po mnenju inšpektoratov za delo prednostne pri raziskavah in ozaveščanju. Inšpektorati za delo igrajo pomembno vlogo pri spodbujanju varnosti in zdravja pri delu ter se čedalje bolj osredotočajo na predvidevanje, opredelitev in preprečevanje pojavljajočih se tveganj.

Informacije o delovnem okolju

Delo enote za informacije o delovnem okolju na področju ekonomskih spodbud se izvaja, ker organizacije potrebujejo kakovostne informacije s tega področja. Številne vlade in zavarovalnice bi rade vzpostavile boljše sisteme spodbud, vendar potrebujejo informacije o tem, kako to storiti in kateri modeli so se izkazali za učinkovite. Ugotovitve iz poročila so bile uporabljene na dveh delavnicah v zvezi s to temo.

V okviru projekta *Spodbujanje zdravja na delovnem mestu*, ki obravnava poskuse delodajalcev, da bi zaposlene spodbudili k zdravemu življenjskemu slogu, so nastale študije o učinku [„Spodbujanja zdravja v transportu \(Health promotion in the transport sector\)“](#) in študije o učinku [„Spodbujanja duševnega zdravja v zdravstvu \(Mental health promotion in the healthcare sector\)“](#) ter zbirke študij primerov o spodbujanju duševnega zdravja in zdravja na delovnem mestu med mladimi delavci.

V letu 2009 sta bili pripravljene dve poročili o vključevanju varnosti in zdravja pri delu v izobraževanje. Prvo poročilo, [„Varnost in zdravje pri delu v šolskem učnem načrtu – zahteve in dejavnosti v državni članici \(OSH in the school curriculum – requirements and activities in the Member State\)“](#), je prvi celostni pregled načinov, na katere države članice EU vključujejo izobraževanje o varnosti in zdravju pri delu ter tveganjih v nacionalne učne programe. Drugo poročilo, [„Preprečevanje tveganj za mlade delavce: politika, programi in praksa na delovnem mestu \(Preventing risks to young workers: policy, programmes and workplace practices\)“](#), podaja primere dobre prakse pri preprečevanju tveganj za mlade delavce.

Eden od rezultatov kampanje „Zdravo delovno okolje“ o oceni tveganja bo [„brezplačno spletno orodje za oceno tveganja“](#) (ORA) za mikro in mala podjetja, ki je v pripravi. Poleg tega je na spletnem mestu dostopna podatkovna zbirka, ki združuje kontrolne sezname, priložnice in druga orodja za oceno tveganja iz vse Evrope.

V poročilu [„Preprečevanje tveganj v praksi: dobra praksa pri oceni tveganja \(Prevention of risk in practice: Good practice related to risk assessment\)“](#) so bili zbrani primeri učinkovite ocene tveganja, ki so bili opaženi na natečaju za evropska priznanja za dobro prakso, ki je bil v letih 2008–2009 organiziran kot del kampanje Zdravo delovno okolje.

Poročilo [„Ocena, odpravljanje in znatno zmanjšanje poklicnih tveganj \(Assessment, elimination and substantial reduction of occupational risks\)“](#) predstavlja primere z različnih delovnih mest, ki kažejo, kako je ocena tveganja privedla do prepoznavanja tveganja in njegovega uspešnega odpravljanja ali znatnega zmanjšanja.

Poročilo [„Raznolikost delovne sile in ocena tveganja: zagotoviti, da so vključeni vsi \(Workforce diversity and risk assessment: ensuring everyone is covered\)“](#), je medtem

opozorilo na potrebo po izvedbi vključujoče ocene tveganja, da se upošteva raznolikost delovne sile pri ocenjevanju in upravljanju tveganj.

Dokončana je bila vrsta študij primerov o preprečevanju kostno-mišičnih obolenj v [kmetijstvu](#).

V letu 2009 se je začel izvajati projekt za prepoznavanje dobrih praks pri upravljanju varnosti in zdravja pri delu v cestnem prometu.

Agencija si je še naprej prizadevala izboljšati razdelek svojega spletnega mesta, ki se ukvarja s [predpisi in standardi na področju varnosti in zdravja pri delu v Evropi](#), da bi bil za uporabnika na splošno prijaznejši.

Med letom 2009 je bilo pripravljeno obsežno gradivo za naslednjo [kampanjo „Zdravo delovno okolje“ za varnost pri vzdrževalnih delih](#), ki vključuje vodnik za kampanjo, informativne liste, predstavitev, plakate in letake, študije primerov dobre prakse in risanko, v kateri nastopa priljubljeni animirani junak Napo.

KOMUNIKACIJE, KAMPANJE IN PROMOCIJA

Leto 2009 je bilo drugo in zadnje leto nadvse uspešne [kampanje Agencije „Zdravo delovno okolje“ o oceni tveganja](#), ki je temelj za upravljanje varnosti in zdravja. Tej kampanji, ki je zdaj največja tovrstna na svetu, so se v rekordnem številu pridružili akterji iz vseh držav članic EU in tudi drugih držav. Po vsej EU je bilo razdeljenih več kot dva milijona izvodov gradiva o kampanji.

V dejavnostih v okviru kampanje je sodelovalo 43 pomembnih evropskih organizacij, ki so bile [uradni partnerji kampanje](#).

Na natečaju za [priznanja za dobro prakso](#), ki je bil organiziran kot del kampanje, so bile nagrajene organizacije, ki so veliko prispevale k spodbujanju ocenjevanja tveganja na delovnem mestu.

Agencija je skupaj z vsemi informacijskimi točkami organizirala naslednje dejavnosti na nacionalni ravni, ki jih je podprl Sveženj za pomoč evropski kampanji (European Campaign Assistance Package – ECAP): 101 srečanje nacionalnih partnerstev in zainteresiranih strani, 14 medijskih dogodkov (tiskovne konference, okrogle mize za novinarje in strokovnjake), trije klici v eter na radijsko postajo, 21 nacionalnih sporočil za javnost in 20 strokovnih člankov.

Ovrednoteni so bili tudi učinkovitost dejavnosti kampanje, dvoletni model kampanj in mehanizem ECAP za podporo kampanjam. Na splošno je bila kampanja „Zdravo delovno okolje“ 2008–2009 ena najuspešnejših, saj je veliko kazalnikov pokazalo večjo ozaveščenost o pomembnosti ocene tveganja (in načinih za njeno izvedbo) in druge pozitivne rezultate.

[Evropski teden varnosti in zdravja pri delu v oktobru 2009](#) je bil vrhunec dogodkov v okviru kampanje, saj so bili v tem času organizirani številne konference, seminarji in usposabljanja.

Kampanja se je končala z [Evropskim vrhom o ocenjevanju tveganja in MSP](#) – dogodek so podprli švedsko predsedstvo Sveta EU, španska vlada in baskovska regionalna vlada.

Oblikovalci politik EU, socialni partnerji in vodilni strokovnjaki s področja varnosti in zdravja so se srečali in razpravljali o vprašanjih, na katera je opozorila kampanja.

V sklepno prireditev je bil prvič vključen [dan mreženja](#), na katerem so se lahko partnerji agencije iz vse Evrope in zlasti informacijske točke srečali ter si izmenjali ideje in strokovno znanje.

Med dejavnostmi agencije za povečanje ozaveščenosti v letu 2009 je bila [„Panevropska javnomnenjska raziskava o varnosti in zdravju pri delu“](#), katere namen je bil ugotoviti, kaj evropski delavci menijo o svojih delovnih razmerah. Po ugotovitvah je med evropskimi državljani razširjena zaskrbljenost, da bi lahko sedanja gospodarska kriza negativno vplivala na zdravje in varnost pri delu, kar bi ogrozilo izboljšave, do katerih je po njihovem poročanju prišlo v zadnjih petih letih. Šest od desetih Evropejcev pričakuje, da se bodo zaradi upada gospodarske rasti delovne razmere poslabšale, še posebej v zvezi z zdravjem in varnostjo.

Na [vseevropski fotografski natečaj](#) je prispelo več kot 1 600 fotografij, ki jih je prispevalo 800 sodelujočih iz vse EU. Fotografe smo pozvali, naj po svoje odgovorijo na vprašanje: „Kako si vi predstavljate varnost in zdravje pri delu?“

Agencija je v letu 2009 prvič podprla [nagrado za dokumentarni film o zdravih delovnih okoljih za najboljši dokumentarni film o temah v zvezi z delom na mednarodnem festivalu dokumentarnega in animiranega filma v Leipzigu](#). Zmagal je film nizozemskega režiserja Tona Van Zantvoorta z naslovom „A Blooming Business“, ki prikazuje nevarne delovne razmere v svetovni cvetličarski industriji.

Med promocijskimi dejavnostmi so bili tudi obiski novinarjev pri dobitnikih priznanj za dobro prakso, priprava videoposnetkov za agencijo in organizacija številnih dogodkov v zvezi z varnostjo in zdravjem pri delu.

Pri spremljanju medijev skozi leto se je pokazalo, da tisk zelo zanima delo agencije, saj je bilo prejetih 2 260 člankov.

V letu 2009 so bili narejeni prvi koraki k novemu komunikacijskemu partnerstvu, v okviru katerega bo agencija sodelovala z Generalnim direktoratom Evropske komisije za podjetništvo in industrijo in njeno mrežo Enterprise Europe Network (EEN), da bi zlasti MSP dosegla z informacijami o varnosti in zdravju pri delu.

Med novimi dosežki na spletu v letu 2009 so nov blog agencije, anketa med uporabniki, primerjava, izvedena med spletnim mestom agencije in spletnimi mesti podobnih organizacij, ter že tretje leto promocijske kampanje agencije Google AdWords.

RAZVOJ MREŽE

Agencija je nadaljevala usklajevanje svoje strategije s strategijami drugih organizacij za varnost in zdravje pri delu. Poleg tega je zbirala podatke, ki ji bodo omogočili merjenje učinka njenih dejavnosti, in še naprej krepila sodelovanje z mednarodnimi partnerji (med drugim prvič tudi z nekaterimi državami, vključenimi v evropsko sosedsko politiko).

PREDVIDEVANJA ZA LETO 2010

Med dejavnostmi agencije v letu 2010 bo izvajanje *Projekta predvidevanja*: v prvi fazi bodo preučevana ključna družbeno-kulturna, gospodarska, politična, tehnična in okoljska gonila sprememb na „zelenih“ delovnih mestih.

V pregledih literature in poročilih bodo obravnavani nanotehnologije, vključenost delavcev, hkratna izpostavljenost kostno-mišičnim obolenjem in psihosocialnim tveganjem, nasilje in nadlegovanje, tveganja za zdravje in varnost, s katerimi se srečujejo samozaposleni, in poročila, ki bodo podpirala kampanjo za varnost pri vzdrževalnih delih.

Uradni medijski začetek raziskave ESENER bo začetek sodelovanja španskega predsedstva Sveta EU junija 2010 po predstavitvi v Evropskem parlamentu marca – junija bo objavljeno poročilo o začetnih rezultatih, poleg tega bo razvito orodje, ki bo pomagalo pri analizi rezultatov raziskave. Naročena je bila izdelava štirih poročil, ki so del te drugotne analize.

Agencija bo izvedla pilotne projekte za potrditev širitvene strategije za njeno orodje OiRA ter sodelovala s partnerji pri razvoju sektorskih in nacionalnih orodij.

Poročilo o gospodarskih spodbudah bo dalo posodobljen pregled spodbud (kot so nižje premije za zavarovanje in davčne stopnje), ki se po Evropi uporabljajo za spodbujanje organizacij k izboljšanju njihove varnosti in zdravja pri delu.

Med izdelki projekta Spodbujanje zdravja na delovnem mestu so dva informativna lista ter poročili o študijah primerov o spodbujanju poklicnega zdravja pri mladih delavcih in spodbujanju duševnega zdravja na delovnem mestu.

Začelo se bo opredeljevanje področja kampanje 2012–2013, ki bo obravnavala eno od krovnih tem strategije Skupnosti – spodbujanje preprečevanja tveganj kot temelja evropskega pristopa k večji varnosti in zdravju pri delu.

Poskusi za ozaveščanje javnosti o kampanji „Zdravo delovno okolje“ za varnost pri vzdrževalnih delih 2010–2011 bodo osredotočeni na partnersko srečanje EU, na katerem bo kampanja predstavljena morebitnim partnerjem, na uradni začetek kampanje 28. aprila ter evropski teden varnosti in zdravja pri delu, ki bo oktobra.

Razdeljenega bo veliko gradiva o kampanji, organizirano pa bo tudi deseto tekmovanje dobrih praks, da se izreče priznanje organizacijam, ki so našle inovativne načine za spodbujanje varnosti in zdravja pri delu.

V letu 2010 bo v okviru festivala DOK v Leipzigu znova podeljeno priznanje za zdravo delovno okolje.

Ker agencija v letu 2010 usklajuje mrežo vodij agencij, bo med razpravo o prihodnjem položaju agencij pri upravljanju EU poleg tega predstavljala vse regulativne agencije EU.